

Правопис

- вежбања -

Основни ниво

1. У којој су реченици све речи исправно написане?

- а) Дали су ти на време дали програм за матурско вече?
- б) Да ли су ти на време да ли програм за матурско вече?
- в) Да ли су ти на време дали програм за матурско вече?
- г) Дали су ти на време да ли програм за матурско вече?

2. Која је реченица написана према правописним правилима?

- а) Говорио је не искрено са мном цело вече.
- б) У најбоље урађеном задатку није било не правилности.
- в) Плодови које смо убрали били су још увек не зрели.
- г) Сви су одустали од игре не знајући где сам се сакрио.

3. Напишите словима следеће бројеве:

48

128.

500

XII

4. Које речи у следећим реченицама треба написати великим словом?

Недељу дана распуста Ђорђе је провео на фрушкој гори обилазећи фрушкогорске манастире. тамо је сазнао да је после слома првог српског устанка, 1815. године, велики број устаника и калуђера из студенице нашао уточиште у тим манастирима.

**5. Које речи у следећој реченици речи
треба написати великим словом?**

На телевизији је, поводом првомајских празника, репризиран филм емира кустурице „отац на службеном путу“, који је освојио златну палму на канском фестивалу.

**6. Препишите следећу реченицу и
упишите слова **ч** или **ћ** тамо где недостају.**

Упознао сам _ика Милана из Пирота, који
продаје _увене пиротске _илиме.

**7. Препишите следеће стихове и упишите
слово ч или ћ тамо где недостају.**

Јечмена жута поља зрела,
Ре_ни се пли_ак зра_и;
Купина сја сун_ана, врела,
Ту змија кошуљу свла_и.

(Јован Дучић, Поље)

8. Препишите следећу реченицу и упишите запете где је то потребно.

На екскурзију сам понео новац сендвиче
сокове и дискове.

9. Из сваког пара речи препишите ону реч која је исправно написана.

авијон — авион

бојица — боица

идеа — идеја

каиш — кајиш

који — кои

мајица — маица

10. Издвојте реченицу у којој су све речи исправно написане.

- а) Ана ми није рекла да неможе да дође!
- б) Не показуј прстом на непознату особу!
- в) Не прија ми не слано јело!
- г) Незнам колико пута нисам донео задатак!

**11. За сваку реч напишите њену
скраћеницу.**

ученик

грам

метар

улица

Средњи ниво

12. Препишите исправно следеће реченице водећи рачуна о правописним правилима:

1. јован петровић наставник у пензији иде
на премијеру представе сумњиво лице
2. премијера се не одржава у позоришту
већ у сали ош жарко зрењанин у новом
саду

13. Прочитајте реченицу. Издвојте речи које нису написане у складу са правилима о писању великог слова.

Капетан-мишино здање саграђено је 1863. године по пројекту Чешког архитекте Јана Неволе, а важно је знати и да ова Задужбина, са необично много украсних елемената, представља мешавину Романике, Готике и Ренесансе.

**14. У сваку од реченица напишите запету
тамо где је то потребно.**

а) Путујући по земљи Свети Сава сврати
у једну кућу да преноћи.

б) Када дође време вечере сви укућани
окупише се око трпезе.

15. Издвојте реченицу у којој је запета правилно употребљена.

- а) Кад осетим да ми је неко подршка све постаје лакше, проблеми нестају.
- б) Кад осетим да ми је неко подршка, све постаје лакше проблеми нестају.
- в) Кад осетим да ми је неко подршка, све постаје лакше, проблеми нестају.
- г) Кад осетим, да ми је неко подршка, све постаје лакше, проблеми нестају.

а) Он је строг али праведан фудбалски судија.

б) Иако сам се заљубила нисам престала да учим.

в) Напорно сам тренирао узеће ме у први тим.

16. Упишите у следеће реченице запете тамо где је то потребно.

**17. Уколико је тврдња тачна, напишите Т,
а уколико је нетачна, напишите Н:**

	Тврдња
1.	Вокатив се издваја запетом само када се налази на почетку реченице.
2.	Две тачке у појединим областима (математика, спорт) имају значење речи према.
3.	Великим почетним словом пишу се имена историјских раздобља.
4.	Тачка се пише уз арапски број употребљен као редни.

18. Напишите слова испред двеју правилно написаних скраћеница:

- а) бр. (број);
- б) итд (и тако даље);
- в) нпр. (на пример);
- г) др. (доктор);
- д) стр (страна, страница).

**19. Напишите исправно скраћенице за
следеће речи:**

Република Србија

гимназија

госпођа

и слично

20. Запишите слово испред правилно написаног примера:

- а) с НИКИМ;
- б) ни по чему;
- в) од НИКОГА;
- г) ни ЗАШТА.

21. Упишите сугласнике т и д у следеће речи, водећи рачуна о правилном писању тих речи:

по__сетити,
о__странити,
супро__ставити,
пре__поставка,
о__шетати.

22. За наведене реченице упишите следеће речи, водећи рачуна о њиховом значењу: на памет / напамет, шта више / штавише, један пут / једанпут.

а) Паде ми нешто занимљиво _____.

б) Знам _____ све песме са тог ЦД-а.

а) Он је, _____, одавно чуо ту песму!

б) Чућеш ту песму, _____ о њој да ти кажем!

а) Живела _____ многобројна породица у великој кући.

б) Знао сам _____ до обале, за други нисам раније чуо.

23. Издвојте реченицу у којој је подвучена речца написана правилно.

- а) Он никад не касни, на против, стиже увек пре времена.
- б) Ми смо се, уствари, мало дуже задржали на физичком.
- в) Ја, на жалост, нећу ићи на излет у суботу, имам тренинг.
- г) Ти си, додуше, већ гледао тај филм, неће ти бити занимљив.

24. Издвојте реченицу у којој нема правописних грешака.

- а) Он се итекао потрудио да би освојио награду.
- б) Пожурио је небили сустигао групу другога.
- в) Кад ручам, рећићу ти како сам написао домаћи.
- г) Пас је стајао преда мнош и чекао да му бацим лопту.

**25. Следећа реченица је у управном говору,
али јој недостају знаци интерпункције.
Упишите их у реченицу.**

Не тужакајте се рекла нам је разредна.

Напредни ниво

**26. У следећим реченицама упишите запету
тамо где је потребно.**

а) Једном речју с мојом сестром никада
не може бити досадно.

б) Неки домаћин добар човек лепо прими
путника намерника.

**27. Уколико је тврдња тачна, напишите Т, а
уколико је нетачна, напишите Н.**

	Тврдња
1.	Састављено се пишу вишечлани редни бројеви.
2.	Називи врста робе, производа, лекова и сл., пишу се малим словом, без обзира на то да ли су пореклом од властитих имена.
3.	Када се бројевима означава временски распон (у значењу од ... до) између бројки пише се цртица (-), а не црта (—).
4.	Звездица (*) се пише иза речи, односно делова текста.

**28. Уколико је тврдња тачна, напишите Т, а
укoliko је нетачна, напишите Н.**

	Тврдња
1.	Тачка са запетом пише се као раздвојни знак који је изразитији од запете, а слабији од тачке.
2.	Тачка се пише унутар већих арапских бројева да се одвоје троцифарски периоди.
3.	Упитник се пише иза зависноупитне реченице.
4.	Црта се у неким ситуацијама пише уместо запете.

29. Издвојте из следећих реченица речи које треба написати великим почетним словом:

1. У издању матице српске изашао је правопис српскога језика.
2. Семинар о савременим наставним методама одржан је на филолошком факултету у београду.
3. Зграда народне скупштине србије ускоро ће добити ново декоративно осветљење.
4. Највише глумачко признање добричин прстен додељен је овогодишњој добитници на сцени атељеа 212.

30. Издвојте реченице у којима је цртица правилно употребљена.

- а) Андреј је један паметни 15-годишњак.
- б) Обукао сам нову светло-плаву мајицу.
- в) Јован Јовановић-Змај омиљени је дечји песник.
- г) Недавно смо учили о турско-аустријском рату.
- д) Тај интервју сам прочитао у НИН-у.
- ђ) Данас славим 15-ти рођендан.

31. Погрешно написане речи напишите исправно:

фото-синтеза

електро-техничар

југоисток

полу-круг

зависносложена (реченица)

32. Допуните реченице тако што ћете на сваку линију уписати слово испред исправног облика речи.

1. За њега су _____ и додир челичног неба били неостварен сан.

а) авиација

б) авијација

в) авијациа

2. Вилијем Шекспир је био писац трагедија, али и значајан ренесансни _____.

а) комедиограф

б) комедијограф

33. Издвојте реченицу у којој је запета исправно употребљена.

- а) Не размишља о победи на турниру, већ о томе како да се што боље припреми.
- б) Одувек је уживала не само у раду са децом, већ и у игри са њима.
- в) Он не само да је решио тешке задатке, него је и другима помогао.
- г) Старији људи увек причају да је данас живот тежи, него што је некад био.

34. У следеће реченице упишите запету тамо где је потребно.

1. Ти ћеш у то сам сасвим сигурна оправдати моје поверење.
2. Он је као и сви моји другови увек добродошао.
3. Очекивала сам га а он се међутим није појавио.
4. По мом мишљењу стари и млади се понекад добро разумеју.
5. Весео и занесен Марко је стајао испред нове продавнице играчака.

35. Прочитајте одломак из Пушкиновог романа Капетанова кћи у којем се говори о двобоју. Кажите где је потребно ставити запете.

Сутрадан док сам писао елегију и грицкао перо у очекивању риме Швабрин закуца на мој прозорчић. Оставим перо узмем мач и изиђем.

— Зашто да одуговлачимо? — рекне ми Швабрин. — На нас не пазе. Сићи ћемо до реке. Тамо нам нико неће сметати.

Упутимо се без речи. Пошто смо се спустили по стрмој стази зауставимо се крај саме реке и исучемо мачеве. Швабрин је био искуснији од мене али сам ја био снажнији и храбрији и господин Бопре који је некада био војник дао ми је неколико часова из мачевања који су ми сада добро дошли. Швабрин није очекивао да ће наћи у мени тако опасног противника. Дуго нисмо успевали да закачимо један другог. Најзад приметивши да Швабрину понестаје снаге жестоко навалим и сатерам га скоро у реку.

Решења

ОСНОВНИ НИВО:

1. в)
2. г)
3. четрдесет осам, сто двадесет осми, петсто/пет стотина, дванаести
4. Ђорђе, Фрушкој, Тамо, Првог, Студенице
5. Првомајских, Емира Кустурице, Отац, Златну, Канском
6. чика, чувене, ћилиме
7. речни, плићак, зрачи, сунчана, свлачи
8. На екскурзију сам понео новац, сендвиче, сокове и дискове.
9. авион, бојица, идеја, каиш, који, мајица
10. б)
11. уч. г т ул.

Средњи ниво:

12.

1) Јован Петровић, наставник у пензији, иде на премијеру представе „Сумњиво лице“.

2) Премијера се не одржава у позоришту, већ у сали ОШ „Жарко Зрењанин“ у Новом Саду.

13. Капетан-Мишино, чешког, задужбина, романике, готике, ренесансе

14.

а) Путујући по земљи, Свети Сава сврати у једну кућу да преноћи.

б) Када дође време вечере, сви укућани окупише се око трпезе.

15. в)

16.

а) Он је строг, али праведан фудбалски судија.

б) Иако сам се заљубила, нисам престала да учим.

в) Напорно сам тренирао, узеће ме у први тим.

17. Н, Т, Н, Т

18. а) в)

19. РС гимн. гђа и сл.

20. б)

21. подсетити, одстранити, супротставити, претпоставка,
одшетати

22.

а) на памет; б) напамет

а) штавише; б) шта више

а) једанпут; б) један пут

23. г)

24. г)

25. „Не тужакајте се“, рекла нам је разредна.

Напредни ниво:

26.

а) Једном речју, с мојом сестром никада не може бити досадно.

б) Неки домаћин, добар човек, лепо прими путника намерника.

27. Н, Т, Н, Н

28. Т, Т, Н, Т

29.

1. Матице, Правопис

2. Филолошком, Београду

3. Народне, Србије

4. Добричин, Атељеа

30. а); г); д)

31. фотосинтеза, електротехничар, полукруг

32. б) авијација; а) комедиограф

33. а) означава супротност

Објашњење: Градационе реченице типа «не само... него» или «не само... већ» не одвајају се запетом.

34.

1. Ти ћеш, у то сам сасвим сигурна, оправдати моје поверење.
2. Он је, као и сви моји другови, увек добродошао.
3. Очекивала сам га, а он се, међутим, није појавио.
4. По мом мишљењу, стари и млади се понекад добро разумеју.
5. Весео и занесен, Марко је стајао испред нове продавнице играчака.

35. Сутрадан, док сам писао елегију и грицкао перо у очекивању риме, Швабрин закуца на мој прозорчић. Оставим перо, узмем мач и изиђем.

(---) Пошто смо се спустили по стрмој стази, зауставимо се крај саме реке и исучемо мачеве. Швабрин је био искуснији од мене, али сам ја био снажнији и храбрији и господин Бопре, који је некада био војник, дао ми је неколико часова из мачевања, који су ми сада добро дошли.

(---) Најзад, приметивши да Швабрину понестаје снаге, жестоко навалим и сатерам га скоро у реку